

บทที่ 5

อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งเป็นการศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเดื่อ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการศึกษา คือ

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเดื่อ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
3. เพื่อวิเคราะห์และหาแนวทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเดื่อ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณบ้านคูเดื่อ ตำบลแจระแม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 127 คน โดยสุ่มมาจากจำนวนประชาชนทั้งหมด 182 หลังคาเรือน โดยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่ ประชาชนที่ไม่ใช่ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 77 คน และประชาชนเป็นผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวจำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับความคาดหวังของประชาชนที่จะมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งแนวทางที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

การศึกษาเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะต่าง ๆ สามารถสรุปได้ ดังนี้

ด้านการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหา ประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับน้อย

ด้านการวางแผนกิจกรรม ประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับน้อย

ด้านการร่วมปฏิบัติงาน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับน้อย

ด้านการตัดสินใจ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับน้อย

ด้านการติดตามและประเมินผล ประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับน้อย

5.1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

ทัศนคติต่อการท่องเที่ยว ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านคูเดื่อส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก

ประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านคูเดื่อส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก

ความตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านคูเดื่อส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก

การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านคูเดื่อส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง

แรงจูงใจทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยว ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านคูเดื่อส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก

การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐด้านการท่องเที่ยว ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านคูเดื่อส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง

การได้รับการชักชวนจากบุคคลหรือหน่วยงานในภาครัฐ ภาคเอกชน หรือนำหมู่บ้าน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านคูเดื่อส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง

5.1.3 แนวทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเดื่อ

ผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังที่จะมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อประกอบการศึกษาหาแนวทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ประชาชนมีความคาดหวังที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ในประเด็นดังต่อไปนี้ การค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหา การวางแผนกิจกรรม การร่วมปฏิบัติงาน การตัดสินใจ และการติดตามและประเมินผล

2. แนวทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 การจัดให้มีการประชุมเพื่อรับทราบปัญหาและค้นหาปัญหา ชี้แจงให้ประชาชนได้เห็นถึงคุณค่า ความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการท่องเที่ยว รวมทั้งการชักชวนประชาชนที่อาศัยในท้องถิ่นเข้าร่วมค้นหาปัญหา โดยให้หน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมด้วย

2.2 ให้หน่วยงานภาครัฐ หรือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สภท. เขต 2 เป็นหน่วยงานหลักในการวางแผน โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานให้ชัดเจน และมีคำตอบแทนในการทำงาน รวมทั้งการจัดให้มีการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างชาวบ้านและผู้ประกอบการร้านค้า

2.3 ให้นำหน่วยงานภาครัฐเข้ามาร่วมปฏิบัติงาน และรณรงค์ชักชวนให้ประชาชนทุกคนเข้าร่วมปฏิบัติงาน

2.4 จัดให้มีการแต่งตั้งบุคคลเข้ามารับผิดชอบให้ชัดเจน โดยมีหน่วยงานภาครัฐร่วมตัดสินใจ

2.5 การแต่งตั้งบุคคลหรือหน่วยงาน ให้ทำหน้าที่ติดตามประเมินผล โดยมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา

2.6 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพที่ดีขึ้น ทั้งคุณภาพและปริมาณ ในด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึง และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรมีการดำเนินการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนร่วมอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว รณรงค์ให้ร่วมกันรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม การจัดให้มีป้ายสื่อความหมายต่าง ๆ เช่นป้ายบอกทาง รวมทั้งการปรับปรุงทัศนียภาพ ตลอดจนเส้นทางคมนาคม บริเวณแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรจัดตั้งสหกรณ์เดินรถเพื่อจัดรถบริการรับ – ส่งนักท่องเที่ยว รวมทั้งจัดให้มีที่จอดรถที่เป็นของส่วนรวม ให้บริการฟรี

5.2 อภิปรายผลของการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเดื่ออยู่ในระดับต่ำ ที่จากท้องถิ่นเอง ที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหา การร่วมวางแผน การร่วมปฏิบัติงานตามแผน การร่วมตัดสินใจและการร่วมติดตามและประเมินผล ซึ่งก็อาจเป็นผลมาจากการไม่มีการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการขาดหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมเพราะต้องใช้เวลาในแต่ละวันในการประกอบอาชีพของตนเอง โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยในท้องถิ่นที่ไม่ใช่ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว นั้น จะไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือถ้ามีเป็นบางส่วนเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นเพราะประชาชนเหล่านั้นคิดว่าตนเองไม่ได้มีรายได้หรือผลประโยชน์ต่างๆ จากการแหล่งท่องเที่ยว จึงทำให้ไม่รู้สึถึงความเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งก็สัมพันธ์กับแนวความคิดของ นรินทร์ แก้วมีศรี ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหากประชาชนไม่มีความรู้สึถึงความเป็นเจ้าของแล้วนั้น กิจกรรมต่างๆ อาจจะไม่สำเร็จและดำรงอยู่ได้

นอกจากนี้แล้วอาจเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นถึงคุณค่า ความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว จะเห็นเพียงแต่ประโยชน์ของตนเอง หรืออาจเป็นเพราะการขาดความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐที่จะเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งการดำเนินงานต่างๆ อาจขึ้นอยู่กับนโยบายการบริหารงานของภาครัฐ ในรูปแบบการสั่งการจากเบื้องบน (Top-Down Approach) ทำให้การสั่งการไม่ตรงตามความต้องการของท้องถิ่นทำให้ประชาชนเกิดความไม่เข้าใจจึงไม่อยากจะเข้ามามีส่วนร่วม เป็นผลทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา การวางแผน การปฏิบัติงาน กาดัดสินใจ และการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นมีส่วนร่วมอย่างไม่แท้จริง ตามแนวความคิดของ นรินทร์ แก้วมีศรี ที่กล่าวว่า เป็นการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนโดยเฉพาะเข้าร่วมในการปฏิบัติตามโครงการที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว ซึ่งก็ตรงกับผลการศึกษาที่ประชาชนบางส่วนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเดื่อ

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จากการวิเคราะห์พบว่าทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กล่าวคือปัจจัยภายใน ได้แก่ ทศนคติต่อการท่องเที่ยว ประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว ความตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยว ต้องการให้แหล่งท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว และคิดว่าการท่องเที่ยวนั้นนำประโยชน์มาสู่ท้องถิ่นและตนเองในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านสาธารณูปโภคต่างๆ หรือความต้องการได้รับการยกย่องให้เป็นที่รู้จักของสังคมหรือท้องถิ่น ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวความคิดของ Abraham Maslow (อ้างใน ทรงพล ภูมิพัฒน์, 2540) ที่กล่าวว่า มนุษย์นั้นมีความต้องการด้านร่างกาย ที่มีความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ความต้องการด้านสังคม และความต้องการที่จะมีชื่อเสียง เป็นความต้องการที่จะได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น นอกจากนี้แล้วความตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อาจเป็นเพราะประชาชนให้ความสำคัญกับการได้รับรู้ถึงปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเองโดยตรง เพื่อที่จะได้วางแผนและกระตุ้นให้มีการรณรงค์เพื่ออนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับการศึกษาของ วิไล บุญบรรจง (2543) ที่พบว่า ความตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว

เที่ยวและความต้องการเกียรติยศ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

สำหรับปัจจัยภายนอก ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว แรงจูงใจทางเศรษฐกิจ การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และการได้รับการชักชวนจากบุคคลหรือหน่วยงานในภาครัฐ ภาคเอกชน หรือผู้นำหมู่บ้าน มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนในท้องถิ่นไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งการขาดการประชาสัมพันธ์ของท้องถิ่น หรือการได้รับข้อมูลข่าวสารแล้วหน่วยงานหรือบุคคลในท้องถิ่นไม่ทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต่อ แต่ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าท้องถิ่นได้รับการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากการมีอาชีพในการทำมาหากินของชาวบ้านทั้งที่เป็นอาชีพหลัก หรืออาชีพรอง ก็เป็นแรงกระตุ้นให้ประชาชนอยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติพงษ์ ประทุมแดง (2533) ที่พบว่า ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ชาวบ้านหันมาประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก มีรายได้ รายจ่ายและการออมมากขึ้นหนี้สินลดลง หากแต่ว่าภาครัฐนั้นไม่ให้การสนับสนุนและชักชวนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นคิดว่าภาครัฐซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาประเทศยังไม่ให้การสนับสนุน อาจเป็นประชาชนให้ความสนใจและให้ความสำคัญลดน้อยลง ดังนั้นจึงเป็นผลให้ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

3.แนวทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเดื่อ จากการวิเคราะห์พบว่าประชาชนมีความคาดหวังที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งการมีความคาดหวังในการค้นหาปัญหา การวางแผน การปฏิบัติงาน การตัดสินใจ และการติดตามประเมินผล ซึ่งที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในท้องถิ่นยังมีความคาดหวังที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพราะเห็นว่าการท่องเที่ยวนั้นมีความสำคัญ และมีประโยชน์ทั้งต่อตนเองและท้องถิ่น ทำให้ประชาชนได้มีแนวทางที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าหากมีการจัดตั้งคณะกรรมการหรือทีมงาน ในการดำเนินงาน โดยมีหน่วยงานภาครัฐเป็นที่ปรึกษาและมีส่วนร่วมด้วย อาจเป็นแนวทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น หรืออาจเป็นเพราะประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนในการดำเนินงาน นอกจากนี้แล้วการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน หรือมีคำตอบแทนในการดำเนินการแก่บุคคลที่ร่วมปฏิบัติงานหรือมีส่วนร่วม เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้

ประชาชนอยากจะมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวความคิดของ ทรงพล ภูมิพัฒน์ (2540) ที่กล่าวว่า ผลตอบแทนนั้น ก็ถือว่าเป็นปัจจัยป้อนเข้าสู่ระบบการจูงใจของตัวบุคคล สำหรับการพัฒนาในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวใดด้านต่างๆ อาทิ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึง และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ประชาชนที่อาศัยในท้องถิ่นเห็นว่า ควรมีการปลูกจิตสำนึกที่ตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวหรือพื้นที่ ให้มีความรัก ห่วงแหน ในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว มาเป็นอันดับแรก เพื่อเป็นการสร้างแนวทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งหากเป็นเช่นนี้ต่อไป แหล่งท่องเที่ยวก็จะไม่ได้รับการพัฒนาส่งผลให้เกิดภาวะแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม และมีศักยภาพต่ำลง ดังนั้นเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และเป็นการเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้สูงขึ้น จึงควรมีการ

- 1.ควรมีการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนให้ทราบถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งประชาชนในพื้นที่ควรจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านั้น

- 2.ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงความคืบหน้าของการดำเนินงานต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่นการจัดประชุม การจัดเวทีชาวบ้าน หรือการดำเนินงานตามโครงการ เป็นต้น โดยมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ เช่น ประกาศเสียงตามสาย วิทยุ จุดประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้าน หรือใบปลิว เป็นต้น

- 3.ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่ประชาชนในท้องถิ่น เพื่อสร้างความตระหนักให้มีความรู้สึกหวงแหน ดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นตน รวมทั้งการให้ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสำคัญ บทบาทและหน้าที่ของการมีส่วนร่วม

- 4.หน่วยงานภาครัฐ ควรเข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละด้าน ให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สกน.เขต 2 ซึ่งอาจทำได้โดยการส่งบุคลากรเข้ามามีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษา ในการดำเนินงานต่างๆ รวมทั้งการร่วมลงมือปฏิบัติด้วย

5.ควรมีการชักชวน หนุนแรงค์ให้ประชาชนในท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาคู่เคื่อ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่นการให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคตในเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน
การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว หาคู่เคื่อ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ทำให้ผลการศึกษาที่ได้ อาจอยู่ในขอบเขตจำกัด ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะเพื่อประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งต่อไปในอนาคต ดังต่อไปนี้

- 1.ควรศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน เพื่อจะได้พัฒนาให้แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพที่สูงขึ้นต่อไป
- 2.ควรมีการศึกษาถึงความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึง ระดับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาจริง
- 3.ควรศึกษาถึงผลกระทบในด้านต่างๆ ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เพื่อนำเอาข้อมูลที่ได้ประกอบการพัฒนา โดยไม่ก่อให้เกิดผลเสีย หรือความเสียหาย ต่อพื้นที่